

Z GALÉRIE TVORCOV

Majster výtvarnej skratky

Akademický maliar Miroslav Cipár

„Značka by mala byť ako semiačko, ktoré v sebe skrýva oveľa viac, ako sa zdá na prvý pohľad. Má obsahovať posolstvo, energiu, individualitu, odlišiteľnosť, presnosť, krásu..., a pritom musí byť jednoduchá.“

(Miroslav Cipár)

Akademický maliar Miroslav Cipár je jedným z našich najvšestrannejších a najznámejších výtvarníkov. Svedčia o tom jeho kresby, maľby, ilustrácie, grafiky, značky, logá, návrhy poštových známok, plagáty, sochy..., za ktoré získal celý rad domácich aj zahraničných ocenení.

„Tých ciest a prístupov k tvorbe značiek a log je veľmi veľa. Veľká časť značiek je slovných, písmenkových... vychádzajúcich z nejakej slovnej skratky, písmen... alebo z iniciál. Pri tvorbe sa treba pohrať s tvarom písmen, treba nájsť ich primeranosť a vložiť do toho nejakú vlastnú myšlienku,

tak nastal „aha“ efekt a už bolo všetko OK. Je to ako s vtipom, nie každý ho pochopí na prvýkrát.

Sú aj také značky, o ktorých hovorím, že som ich ja ani nevytvoril. To preto, lebo som bol pod takým tlakom zadávateľa, že mi neostal priestor na vlastný tvorivý zážitok. Napríklad som navrhol značku „na prvý šup“ a mal som pocit, že je to ono. Potom oponenti začali „monfordírovať“ na každej čiaročke a oblúčku, aby to bolo trochu voľnejšie, tenšie, hrubšie, kratšie, dlhšie... Urobil som to tak, ako chceli, ale už tú značku nemám rád.

Niektoré značky sa neskôr dostali aj do trojrozmiernej podoby, napríklad Ars Populi Quadriennale. Tie boli dokonca odovzdávané aj ako ceny.

Vonku hrozivo potemnelo a z ťažkých mračen sa spustil hustý lejak, ktorý vďaka neľútostnému vetru bubnoval nielen na strechu... Majster Cipár mi ponúkol miesto pri starobyľom stolíku, posadili sme sa a namiesto očakávaného cvaknutia vypínačom rozsvietil sviečku. Atmosféra sa razom zmenila... a ja som nedočkavo nasával vyžarovanie majstrovej charizmy a jeho zaujímavých myšlienok súvisiacich najmä s vlastnými skúsenosťami, ktoré získal počas viac ako pol storočia tvorby značiek, log, označení...

vtip, prekvapenie. Niečo, čím sa tá značka individualizuje, aby sa nepodobala iným a nedochádzalo k zameniteľnosti s inými.

Niektoré moje značky sú z komerčného hľadiska neúspešné, pričom z hľadiska môjho sú úspešné. Iné sú naopak prijaté s obdivom, pričom ja, ich tvorca, sa s nimi neviem skamarátiť až tak, ako s niektorými inými.

Samozrejme viackrát som zažil aj to, že keď som značku vytvoril a predložil ju zadávateľom, tí reagovali napríklad slovami: „Čo to je? ... Mohlo by to byť aj lepšie.“ Keď som im však vysvetlil v čom spočíval môj postup,

Stalo sa mi aj to, že priestorovú podobu si zadávateľa objednali u niekoho iného, čo asi nebolo celkom v zhode s autorským právom.“

Ktoré boli vaše prvé značky, logá...?

Prvé pokusy som asi robil ako nástenkár a školský dekoratér na gymnáziu. Už vtedy som sa začínal hrať s písmenkami tak, aby povedali viac, ako je ich jednoduché znenie. Samozrejme, že som sa zdokonaľoval počas

štúdiu na VŠVU. Popri štúdiu som chodil vypomáhať do knižárstva, ktoré bolo zariadením Slovenského fondu výtvarných umení. Tam som sa tiež všeličomu naučil. Prvé moje značky, ktoré boli v súťaži a začali mať všeobecnejšiu platnosť, bolo to v šesťdesiatych rokoch, tak okolo roku 1964, boli napr. Slovenská národná galéria, BIB, Triennale insitného umenia.

Ako dlho vám trvá vytvorenie značky?

Na to sa nedá jednoducho odpovedať. Závisí to od viacerých okolností, tak ako pri každej tvorivej práci. Niekedy treba veľa nápadov, pokusov, alternatív. Inokedy to príde, ako keby samé od seba.

Stalo sa mi aj to, že som značku vymyslel počas objednávacieho telefonátu. Bola to značka Detský fond Slovenskej republiky.

Máte nejaký obľúbený „pracovný“ nástroj?

V prvom rade je to hlava, v nej sa odohráva najdôležitejšie. Potom taký nástroj, ktorý umožňuje zanechať stopu, zrealizovať myšlienku, predlžuje ruku... Niekedy to môže byť dokonca aj samotná ruka – prst. Samozrejme, najčastejšie to začína ceruzkou, fixkou, perom, pastelkou... potom príde na rad krieda, štetec... Až na samom konci sú pravítko, trojuholník, kružidlo a počítač.

A čo obľúbená farba?

Nemusím veľmi rozmyšľať – je to jednoducho čierna.

Čo by ste poradili tvorcom značiek?

Najdôležitejšie je, aby skôr ako začnú robiť vlastné značky, videli množstvo iných. V tom im môže pomôcť počítač, ale zase nie tak, že budú kopírovať tie značky, ktoré nájdú na internete. Majú sa nimi iba inšpirovať, otvoriť si oči a hlavu, hľadať cesty, riešenia.

Robiť si poznámky, náčrtky, návrhy... prechádzať do symbolového myslenia. Treba rozvíjať, kultivovať, zdokonaľovať predstavivosť a fantáziu, uplatňovať ju v špecifických prípadoch. Vedieť sa dopracovať ku tomu jadierku – kódu... Značka musí byť ako matematická formulka, nesmie jej nič chýbať, ale nič by nemalo byť ani navyše. Čím väčšia stružnosť, tým lepšie. Treba si vedieť niečo zakázať, niečo, čo tvorcu priťahuje, láka, ale nebolo by dobre, keby sa tým nechal uniesť.

Ktorú značku pokladáte za všeobecne najlepšiu?

Najúžasnejší príklad je Blaupunkt – modrý bod. Absolútna jednoduchosť a súčasne aj komplexnosť.

Majstra Cipára som poprosil, aby nám priblížil postup pri tvorbe niektorých jeho značiek. Neváhal a nechal nás nazrieť do jeho „receptov“, pričom nám ponúkol aj autentické komentáre.

BHS – Bratislavské hudobné slávnosti

Na značku Bratislavských hudobných slávností bola vypísaná verejná súťaž. Získal som prvé miesto. Zdá sa, že je to takmer ideálna značka. Bola ihneď vrele prijatá nielen odbornou verejnosťou, grafikmi, ale aj laikmi a hudobníkmi.

Značka sa dá čítať, lebo pozostáva z iniciálov BHS, ktoré sú vytvorené z troch hudobných symbolov. Je urobená z dvoch ťahov.

Leking...

Spravil som celkom normálne, také ťapaté „L“, pridal doň malý štvorček a už je tam v podstate nenakreslený prvok, ktorý vyvoláva pocit, že ide o niečo lekárske..., a pritom nebolo treba spraviť nič iné.

Vydavateľstvo Michala Vaška

V tomto prípade stačilo usporiadať začiatkové písmená „V“, „M“ a „V“ tak, že sú pod sebou, dokonca v poradí a súčasne je to možné vnímať ako hlavný produkt vydavateľstva – knihy a časopisy.

Múzeum Milana Dobeša

Je to urobené tiež zo začiatkových písmen „M“, „M“, „D“, ktoré sú poskladané zo štvrtkruhov a vyvolávajú zaujímavý optický vnem.

Nadácia Antona Tunegu

Táto značka je zložená z písmen „A“ a „T“..., pritom ide o kresťana, ktorého popravili, takže je tam vidno aj kríž a je to nakreslené jedným ťahom. Tá bodka je ako oko a súčasne ako grafický symbol...

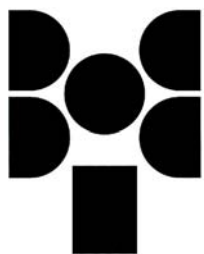
Bienále Orbis Pictus

Zasa sú to písmenká „b“, „o“ a „P“, pričom „P“ je otočené. Okrem písmenkovej skratky je tam vidieť aj zemeguľu (orbis – svet).

BIB (Bienále ilustrácií Bratislava)

Pri príprave prvej výstavy ilustrácií tohto typu sme uvažovali, ako by sa mala volať. Dr. Dušan Roll chcel, aby názov obsahoval tri slová: bratislavské, bienále, ilustrácií. Zo začiatočných písmen týchto slov nám vznikla skratka BIB. Neurobil som nič iné, len som otočil dve písmená „B“ proti sebe a do stredu umiestnil „I“, ktoré som zmenil na malé „i“, aby vyzeralo ako malé dieťa. Bodku (hlavu dieťaťa) som umiestnil do stredu medzi spomínané dve „B“. Túto značku som vytvoril v roku 1967 a bola to moja prvá významná značka. Zaujímavé je, že sa potom našli takí, ktorí ju, resp. jej vznik opisovali aj inak. Napríklad René Murat ju uverejnil v odbornom časopise Typografia medzi 100 najlepších značkami sveta a komentoval ju v tom zmysle, že autor značky, známy ilustrátor detských kníh, komponoval značku ako schému detí hrajúcich sa s loptou.

BIBIANA, dom umenia pre deti

Keď vznikala Bibiana, dostal som za úlohu, aby sa značka podobala na BIB. Bodku som presunul na začiatok, potom som dal „B“, rovnaké ako v BIB, ktoré sa viackrát obrysovo rozširuje tak, že vyvoláva pocit roztvorených kníh.

Mladé letá

Iniciály „M“ a „L“ som spojil do jedného ťahu a po pridaní chvostíka (v „L“) a očiek do „M“ vzniklo milé zvieratko.

Bachova spoločnosť

Tu som využil, že je tam „J“, „S“ a „B“ (Johan Sebastian Bach) a tým zmnožením vznikla práve šanca na kaligrafiu, ktorú som využil... Je v tom aj také barokové vyjadrenie... uvažovanie. To som ešte raz spracoval a k tomu patrí ešte portrét Bacha.

Pružináreň a strojárň Brezová

Táto značka patrí k tým, ktoré mám najradšej. Zasa je to hra s písmenkami, ktoré sú nakreslené jedným ťahom a súčasne je tam veľmi dobre rozoznateľná pružina.

ARABESKA, gymnastický klub

Ja som spravil z písmena „A“ postavičku, ako sa hrá s loptičkami.

Spolok grafikov Slovenska

Do hornej časti písmena „S“ (Slovensko) som pridal elipsu a nad ňu najstručnejší grafický prvok – veľký plný bod. Je v tom dizajnérska stručnosť, a pritom z toho vzniklo aj „g“.

Hindustan Steel

Je to oceliarska spoločnosť... Je tu evidentné písmeno „H“... vo vnútri jasne cítiť farebne negatívne „S“, a pritom je tam zreteľný prierez oceliarskych „I“ profilov a rôznych kolajnicových profilov. Túto značku tiež radím medzi tie najkvalitnejšie.

Internetová kaviareň

Tu som začal od najznámejšieho symbolu súvisiaceho s počítačovou komunikáciou „@“, z ktorého som jedným ťahom prešiel až do symbolu kaviarne – hrnčeka, z ktorého sa vznáša vôňa kávy.

ÚNIA MIEST Slovenskej republiky

Základný prvok mestských brán som zopakoval päťkrát a vytvorilo sa krásne námestie, do ktorého je vpísaný názov únie (ÚNIA MIEST Slovenskej republiky).

SNEH, spoločnosť pre netradičnú hudbu

Za základ som zobral struny, ktoré súčasne vyzerajú aj ako čiarový kód. Tie sa rozozvučia rôznym spôsobom a jasne z toho cítiť netradičnosť. Sneh som urobil ešte raz – v rámci ďalšej značky, kde som písmenká poskladal tak, že z toho vznikla vločka.

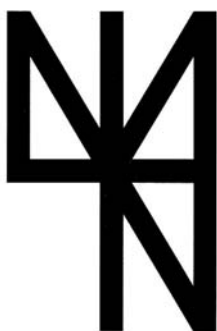

Ars Populi Quadrienale

Začal som „4“ (quadrienale)... z tej štvorky som spravil súčasne „A“ (Ars), potom som to z áčka potiahol oblúčikom doprava a vytiahol poloblúčikom hore, tak vzniklo „P“. Pridal som **bodku a zobáček** – a je v tom tá ľudovosť umenia.

**Kresťanská liga
mentálne postihnutých**

Písmenko „K“ je tam, sú tam aj „L“ a „M“. Ak to nevnímame ako písmená, tak je to motýlik, ktorému chýba jedno krídlo, tak je v tom aj tá postihnutosť.

Cena UNESCO

Za základ som zobral značku Unesca, ktorej línie strechy som pretiahol do takej knižičky, ktorá je otvorená, a nad ňou je ako keby slniečko. Dovnútra som umiestil päť kruhov, podobne ako olympijské, ale tu sú inak usporiadané. Dole tri a hore dva, pritom sa nepretínajú tak, ako olympijské. Do kruhov som pridal očka a ústa detičiek. Veľmi sa im to páčilo a s radosťou to brali.

Fedor Kriška* vystihuje podstatu tvorby M. Cipára aj takto:

„...a tým najpodstatnejším je vari výnimočná kresliarska schopnosť, v jeho bohatom a rôznorostevnom diele prakticky všadeprítomná. Práve kresba je tou základnou osnovou, istotou a záchrannou sieťou, ktorá mu umožňuje urobiť aj salto mortale ľahko a bezpečne, rovnako pri ilustráciách, ako aj pri monumentálnych prácach v spojení s architektúrou či znakoch a logotypoch alebo soche...“

Jedným z dôležitých poznatkov pri pokuse o definovanie Miroslava Cipára bude konštatovanie, že autora môžeme smelo pasovať za rytiera línie a čiary alebo ešte výstižnejšie za kráľoviča slovenskej kresby.“

Myslím, že aj z citovaných myšlienok a ukážok prác Miroslava Cipára je zrejmé, že ide o výnimočnú, neopakovateľnú a neopakujúcu sa osobnosť. Také sú aj jeho diela, v ktorých sa opakuje iba originalnosť vyextrahovania podstaty autorovho odkazu.

Ing. Štefan Holakovský
patentová a známková kancelária
GENIUM®, Bratislava
Foto: Š. Holakovský
Kresby: M. Cipár

* KRIŠKA, F., GERAT, I., MATÁK, M. a i.: Miroslav Cipár. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2002.

Z výstavy Nový Cipár; 2010
(Danubiana, Bratislava –
Čunovo – Vodné dielo)

Životopisné údaje

Miroslav Cipár sa narodil 8. 1. 1935
vo Vyskej nad Kysucou.

- 1953 – 1955 Vyššia pedagogická škola
v Bratislave
- 1955 – 1961 Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave,
oddelenie voľnej grafiky (prof. V. Hložník)
a monumentálnej maľby (prof. P. Matejka)
- 1971 – 1972 pôsobil ako výtvarný expert v Children's book Trust v New Delhi (India)

Ocenenia (výber):

Za svoju tvorbu získal M. Cipár veľa prestížnych domácich a zahraničných ocenení.
Spomeňme aspoň niektoré:

- Aigle d'Or, Nice, Festival najkrajších kníh sveta (1972)
- M. Ďuríčková: Zlatá brána (Európska cena)
- Zlaté medaily Bienále ilustrácií Bratislava (1973, 1977)
- Vydavateľské ceny: Mladé letá (1967, 70, 73, 76); Smena (1982)
- Európska cena Univerzity v Padove (1977)
- Premio Grafico, Bologna (1978)
- Cena Ľudovíta Fullu (1978)
- Zaslúžilý umelec (1984)
- Zlatá medaila IBA, Lipsko (1989)
- Bronzové medaily IBA, Lipsko (1970, 1977, 1989)
- Cena Ministerstva kultúry SR za najkrajšiu knihu (1975, 1979, 1994)
- Rad Ľudovíta Štúra I. triedy (2001)
- Cena primátora Bratislavy (2001)
- Cena Octogone Paris (2006).

Bol členom mnohých domácich a medzinárodných porôt (IBA Lipsko, BIB Bratislava, Bienále Brno, Andersenova cena...).

Výstavy (výber):

Miroslav Cipár samostatne vystavoval napríklad v Prahe, Havane, Paríži, Osake, Kobe, Tokiu, Berlíne, Kolíne nad Rýnom, Washingtone, Dayton, New Delhi... Presnejšie uvedieme aspoň niektoré:

- 1964 – Prvá samostatná výstava ilustrácií. Dom knihy (Bratislava)
- 1966 – Prvá samostatná výstava obrazov a kresieb. Mestská galéria (Bratislava)
- 1969 – Prvá zahraničná výstava (Havana)
- 1982 – Prvá výstava značiek. Galéria M. A. Bazovského (Trenčín)
- 1985 – Výstava značiek. SNG (Bratislava)
- 1986 – Výstava značiek. Kysucká galéria (Čadca)
- 1992 – Výstava značiek (Osaka, Tokio, ...)
- 2000 – Obrazy, kresby. Univerzita a Mestská knižnica (Kolín nad Rýnom)
– Kresby, ilustrácie. Numata Museum (Tokio)
- 2002 – Výstava značiek (Washington, San Francisco...)
– Obrazy a kresby. Galéria Nova (Bratislava)
– Kresby. Fantastische Bibliothek (Wetzlar)
- 2003 Grafický dizajn. Commonwealth Club (San Francisco)
– Kresby. Slovak Embassy (Londýn)
– Sochy, maľby. Slovenské informačné centrum (Budapešť)
- 2004 – Temperové maľby. Galéria mesta Arad (Arad, Rumunsko)
- 2006 – Obrazy. Informačné centrum SR (Viedeň)
- 2007 – Sochy, obrazy. ArtAtrium Istrobanka (Bratislava)
- 2008 – Obrazy, kresby. Hassbecker's Gallery (Heidelberg)
- 2010 – Nový Cipár. Danubiana Meulenstein Art Museum (Bratislava – Čunovo)

Literatúra a internetové zdroje**

KRIŠKA, F., GERAT, I., MATÁK, M. a i.: Miroslav Cipár. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2002.

KRIŠKA, F., HOLOŠKA, L., TROJANOVÁ, E. a i.: Miroslav Cipár. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2010.

www.infofila.cz/net/cteni.php?r=2&c=298

www.pluska.sk/slovensko/.../toto-je-novy-cipar.html

www.bratislavskenoviny.sk/.../v-danubiane-vystavuju-diela-claveho-a-cipara.html

www.kultura.pravda.sk/miroslav-cipar.../-sk-kgaleria.asp?c

www.plus7dni.pluska.sk/plus7dni/zaujalo.../milovana-cierna.html

** Všetky odkazy na elektronické pramene v tomto článku vo vzťahu k jeho obsahu platné k 25. 5. 2010.

FROM THE GALLERY OF CREATORS
THE MASTER OF GRAPHIC ACRONYM.
THE ACADEMIC PAINTER
MIROSLAV CIPÁR

He is one of the most versatile and famous Slovak painters – drawings, paintings, illustrations, graphics, signs, logos, post stamps proposals, posters, sculptures... The ideas of M. Cipár related to creation of signs and logos. Examples of his works with the author's description of creating process.

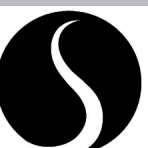
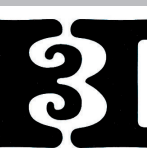
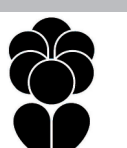
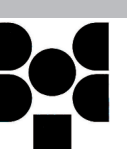
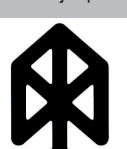
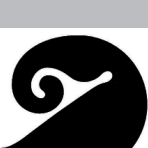
(Auto)karikatúra z roku 1966

Miroslav CIPÁR: LOGÁ

Príloha časopisu Duševné vlastníctvo 2/2010, rubriky Z galérie tvorcov.

HOLAKOVSKÝ, Š.: **Majster výtvarnej skratky. Akademický maliar Miroslav Cipár.** In *Duševné vlastníctvo*, 2010, č. 2, s. 50-54.

							
Japonsko-slovenská spoločnosť	Grémium mesta Bratislavy	Spoločnosť Downovho syndómu	Detské diagnostické centrum	Bienále Orbis pictus	Asociácia združení hendikepovaných	BRALEN, tanečné divadlo	Spoločnosť sedem plus
							
Nadácia pre matky	CEVA, cementárne a vápenky	Nadácia Antona Tunegu	Múzeum Milana Dobeša	SLOVART, vydavateľstvo	Cestovná agentúra GlobAmerica	NCHZ, chemická tovareň	Vyšehradský organový festival
							
Slovenské národné divadlo	Internetová kaviareň	BIBIANA, dom umenia pre deti	Únia nevidiacich a slabozrakých	Bachova spoločnosť	Fiera Milano	Kruh priateľov českej kultúry	LEKING, farmaceutická spoločnosť
							
Spoločnosť pre zahraničnú politiku	Únia miest Slovenska	Vydavateľstvo Michala Vaška	Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím	Spolok grafikov Slovenska	ARABESKA, gymnastický klub	Slovenská sporiteľňa	Hudobná a tanečná fakulta VŠMU
							
Sasakawa Peace Foundation	Nadácia Európska kultúrna spoločnosť	KTI, telekomunikačná technika	Nadácia Václav Havel - Michal Kováč	Srdce na dlani - cena pre dobrovoľníkov	HATRI, výroba a montáž plastových okien	SNEH, spoločnosť pre netradičnú hudbu	Cena UNESCO
							
Slovenská akademická informačná agentúra	Zväz stredoškolskej mládeže	Indický klub na Slovensku	Tlačová agentúra Slovenskej republiky	Trnavská hudobná jar	Spoločnosť pre zahraničné štúdiá	HYDROSTAV	Slovenské divadlo v Prahe
							
Kysucká galéria	Bienále ilustrácií Bratislava	Humanitná rada	Múzeum Kysuckej dediny	Pružináreň a strojárň Brezová	Trienále insitného umenia	Slovenský syndikát novinárov	European Exlibris Meeting
							
Stretnutie stredoškolákov	International Board of Books for Young People	Hudobné vydavateľstvo	MLADÉ LETÁ, vydavateľstvo	Slovenská technická univerzita	Detský rozhlasový zbor	Slovenská národná galéria	Trenčianske múzeum
							
Divadlo Jonáša Záborského	Galéria Miloša Alexandra Bazovského	INCHEBA, chemický veľtrh	Slovenský rozhlas	GERULATA, združenie výtvarných umelcov	BIOTIKA, Slovenská Ľupča	Slovenský poľovnícky zväz	Slovenská filmová tvorba
							
CONSPAM, reštaurovanie pamiatok	Ars Populi Quadriennale	Hindustan Steel	Detský fond Slovenskej republiky	Experimentálna knižnica	SMENA, vydavateľstvo	SLOVENSKÝ SPISOVATEĽ, vydavateľstvo	Slovenská informačná agentúra
							
Galéria mesta Bratislavy	Slovenské národné múzeum	Matica slovenská	Atletický míting	Klub priateľov detskej knihy	Kresťanská liga mentálne postihnutých	Hotel Moderne du Temple	Kráľovské mesto Trnava
							
Poľnohospodárska farma	Sympózium keramikov	Spolok slovenských architektov	Spolok Human	Bratislavské hudobné slávnosti	Poľnohospodárska burza	Hudobná agentúra	Konto nádeje Slovenskej televízie

Spracované podľa plagátov vydaných v spojitosti s výstavou logotypov Miroslava Cipára vo Washingtone v roku 2002. Prílohu vydal Úrad priemerného vlastníctva SR, Banská Bystrica 2010.